Vereniging voor katholiek
en christelijk onderwijs

Medezeggenschap en onzekerheid

WMS-congres
Ede, 24 november 2021

Medezeggenschap en onzekerheid

- Medezeggenschap en onzekerheid
  - Causaliteit, onzekerheid, risico’s
  - Perspectieven en benaderingen

Copyright © Verus

Onzekerheid: neem twee beslissingen, één uit A en B, en één uit C en D

- Beslissing 1:
  - A. Een zekere winst van € 240
  - B. Een kans van 25 % om € 1.000 te winnen en een kans van 75 % om niets te winnen.

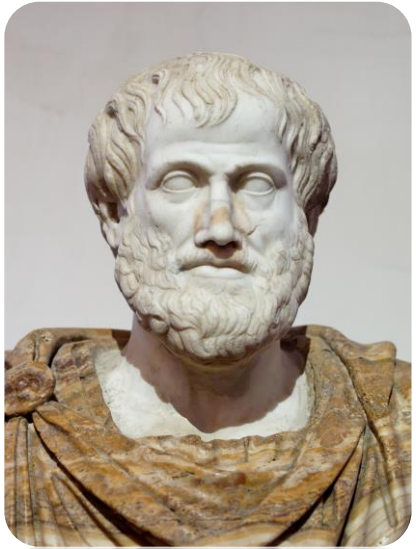
- Beslissing 2:
  - C. Een zeker verlies van € 750
  - D. Een kans van 75 % om € 1.000 te verliezen en een kans van 25 % om niets te verliezen

Copyright © Verus

Oorzaak en gevolg: waarom gebeuren dingen?

- Aristoteles (384-322 v. Chr.)
  - Materiële oorzaak
  - Formele oorzaak
  - Efficiënte oorzaak
  - Doeloorzaak (έντελέχεία)

Copyright © Verus

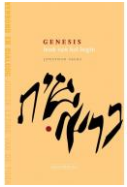
Oorzaak en gevolg: waarom gebeuren dingen?

- Een voorbeeld
  - Materiële oorzaak: de klei
  - Formele oorzaak: de opdracht tot het maken van een borstbeeld
  - Efficiënte oorzaak: de kunstenaar
  - Doeloorzaak (έντελέχεία): de voltooiing

Copyright © Verus

De perceptie

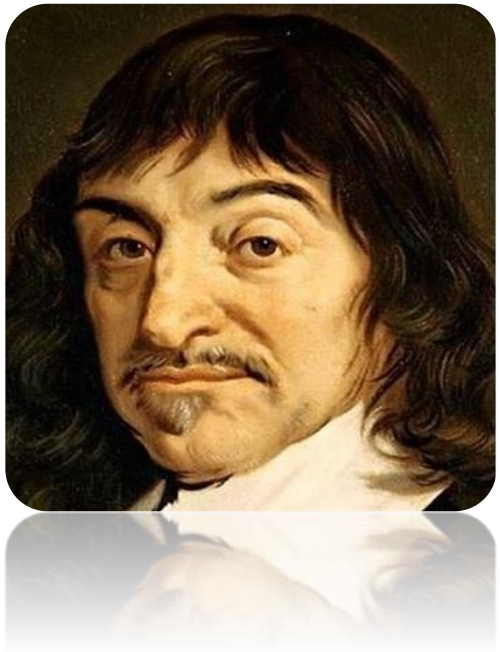
- Wij leven ons leven balancerend tussen een bekend verleden en een onbekende toekomst. De verbindingsschakel tussen beide is een heden waarin wij onze beslissingen nemen. Wij kiezen uit alternatieven. Voor ons liggen verscheidene uiteenlopende wegen en het is aan ons welke kant we op gaan. Pas als we terugblikken neemt ons leven het karakter aan van een verhaal. Pas vele jaren later gaan we beseffen welke keuzes beslissend waren en welke irrelevant. Dingen die op het moment zelf onbeduidend leken te zijn belijken later beslissend te zijn geweest. Zaken die ooit belangrijk leken blijken terugkijkend triviaal te zijn geweest. Gezien vanuit het perspectief van het heden kan een leven de indruk wekken van een toevallige opeenhoping van afzonderlijke gebeurtenissen. Wij hebben het verstrijken van de tijd nodig om terugkijkend de weg te kunnen zien die we gegaan zij, evenals de goede en verkeerde afslagen onderweg.

- (Jonathan Sachs, *Genesis. Boek van het begin, Verbond en dialoog. Joodse lezing van de Tora, dl. 1*, Middelburg: Skandalon, 2020, p. 241)

Copyright © Verus

Oorzaak en gevolg: waarom gebeuren dingen?

- René Descartes (1596-1650)
  - Causaliteit → *causa efficiens*: de kunstenaar handelt en de klei ondergaat die handeling
  - Wiskunde, natuurwetenschappen: als A, dan B, als B dan C

Copyright © Verus

Voorspelbaarheid en risico's

- Onderwijs redelijk voorspelbaar:
  - Gedetailleerde wetgeving
  - Prognoses over leerlingenaantallen
  - Bekostigingsvoorwaarden
  - Inspectiekaders

- Causaliteit: als a dan m, en als b dan n, dus wil je m, doe dan a en niet b

Copyright © Verus

Voorspelbaarheid en risico’s

- Onvoorspelbare gebeurtenissen:
  - Nieuwe directeur matcht niet
  - Incident met gevolgen voor het imago
  - *Gossip tale*
  - Nieuw schoolgebouw bij ander bestuur
  - Volgend kabinet

- Welke risico’s zijn aanvaardbaar? Hoeveel onvoorspelbaarheid kan je aan?

Copyright © Verus

Inschatten risico’s

- Kans op verwezenlijking
- Impact

- Voorbeelden:

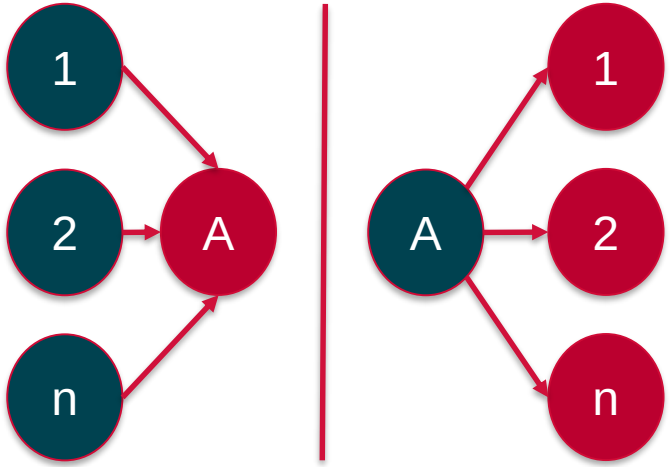

Copyright © Verus

En dan is er een virus

- Cartesiaanse reactie:
  - Waar komt dit vandaan?
  - Wat zijn de gevolgen?
  - Dus wat moeten we doen?

Copyright © Verus

Waar komt het vandaan?

Het Parool

Amsterdam | Nederland | Wereld | Kunst & Media | Sport

Onderzoek: coronavirus is niét op beruchte vismarkt in Wuhan ontstaan

Trouw

VERDIEPING | OPINIE | RELIGIE&FILOSOFIE | DUURZAAMHEID&NATUUR

Herkomst coronavirus

Een ongeluk in het Wuhan-lab komt Biden misschien niet slecht uit

NOS • BUITENLAND • DO 27 MEI, 19:32

Waarom de labtheorie over de oorsprong van corona weer opduikt

China verwerpt voorstel VS voor nieuw onderzoek naar herkomst coronavirus

Tech & Wetenschap

npo kennis

Geschiedenis & Cultuur

Wat weten we over de oorsprong van het coronavirus?

Copyright © Verus

Dus …

- ‘We varen op zicht.’
- ‘Met 50 % kennis moeten we 100 % beslissingen nemen.’

Copyright © Verus

Wat zijn de gevolgen?

- Wereldwijd (laten we buiten beschouwing)
- Medisch, economisch (laten we buiten beschouwing)
- Voor het onderwijs:
  - Maatregelen
  - Onderwijsvertragingen
  - Nationaal Plan Onderwijs (de roemruchte 8,5 mld.)

Copyright © Verus

Maatregelen

- Thuis-/hybride onderwijs
- Inrichting van de school
- Regelingen voor ‘bedreigde’ kinderen
- Persoonlijke hygiëne
- Dan weer wel, dan weer niet …

Copyright © Verus

Onderwijsvertragingen

- Bijstelling schoolplan?
- Speciale voorzieningen?
- Huiswerkklassen?
- Zomerschool?
- ……?

Copyright © Verus

De rechter over onzekerheid en risico’s

- ECLI:NL:GHDHA:2019:2021: ‘De bestuurder kan zich niet door louter defensieve overwegingen laten leiden.’

- LCG WMS 19 december 2019, 108929: GMR moet risico’s voldoende concreet maken.

- LCG WMS 4 september 2019, 108777: Negatief advies onvoldoende onderbouwd, zolang niet aannemelijk en concreet is gemaakt dát de gevolgen zullen optreden.

Copyright © Verus

Onzekerheidsmijding

- Hoe scoort Nederland?

53

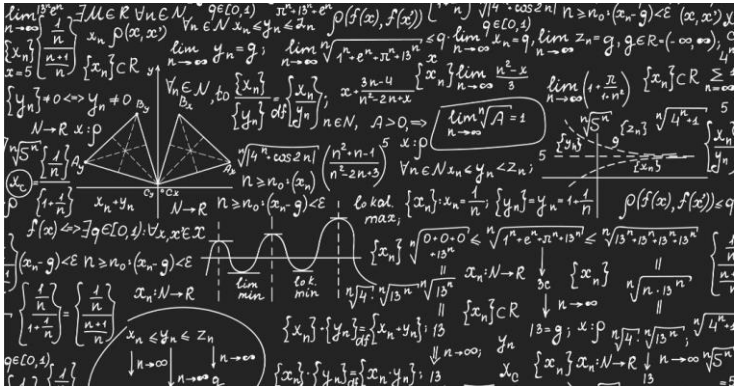
UK: 35
Duitsland: 65
België: 94
(1991)

- Hofstede: ‘onzekerheid : risico = angst : vrees’

Copyright © Verus

Omgaan met onzekerheid

- Emotionele kant
- Rationele kant

Copyright © Verus

Door welke bril kijk je?

Nadruk op de ‘winst’

Nadruk op de risico’s

Copyright © Verus

Door welke bril kijk je?

- Bestuurder
  - Strategische doelen
  - Besparingen
  - Leerlingenaantallen
  - Relatie met toezichthouders

- GMR
  - Gevolgen voor werkdruk
  - Risico van mislukken
  - ‘Carte blanche’?
  - Relatie met achterbannen

Copyright © Verus

Beslissen in samenhang

- Beslissing 1:
  - A. Een zekere winst van € 240
  - B. Een kans van 25 % om € 1.000 te winnen en een kans van 75 % om niets te winnen.

- Beslissing 2:
  - C. Een zeker verlies van € 750
  - D. Een kans van 75 % om € 1.000 te verliezen en een kans van 25 % om niets te verliezen

Copyright © Verus

Beslissen in samenhang

- Beslissing 1:
  A. Een zekere winst van € 240
  B. Een kans van 25 % om € 1.000 te winnen en een kans van 75 % om niets te winnen.

- Beslissing 2:
  C. Een zeker verlies van € 750
  D. Een kans van 75 % om € 1.000 te verliezen en een kans van 25 % om niets te verliezen

- AC → zeker verlies van € 510
- AD → kans van 25 % op winst van € 240 en 75 % op verlies van € 760
- BC → kans van 25 % op winst van € 250 en 75 % op verlies van € 750
- BD → kans van 1/16 op winst van € 1.000, 3/8 op quitte, van 56 % op verlies van € 1.000

Copyright © Verus

Beslissen in samenhang

- Kop = € 5 betalen
- Munt = € 10 ontvangen

- Graag 50 maal! → vermoedelijke winst € 125.

Copyright © Verus

Welke risico’s vind je acceptabel?

- Als individueel MR-lid
- Als MR

Copyright © Verus

Voorbeeld: besturenfusie

- School A en B worden beide vanuit Stichting A en Stichting B* overgedragen naar de nieuwe Stichting C

- Welke zekerheden wil je hebben, en welke onzekerheden vind je te groot?

*De besturen en toezichthouders van A en B vormen een personele unie

Copyright © Verus

Voorbeeld: besturenfusie

- School A en B worden beide vanuit Stichting A en Stichting B overgedragen naar de nieuwe Stichting C

- Verschillen in levensbeschouwelijke identiteit → effecten op doelgroep
- Pendelen tussen scholen
- Financiële risico’s

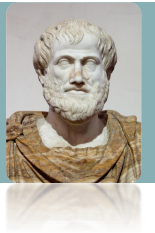
Copyright © Verus

Acties

- Rol achterban
- Rol intentieverklaring
- Gesprekken door MR’en met onderzoeksbureau
- Afstemming tussen MR’en en GMR
- Communicatie met bestuurder en eventueel raad van toezicht

Copyright © Verus

En weer: Aristoteles

- Pel de onzekerheid af en verduidelijk precies waarover er onzekerheid bestaat.
- Maak helder wat er te beïnvloeden is en wat niet.
- Erken dat bijna alle situaties en keuzes een onzekerheid in zich hebben.
- Doe informatie op over het onzekerheidsgebied.
- Leer onzekerheid te accepteren: het maakt je namelijk sterker.

Copyright © Verus

Vragen, discussie, opmerkingen

Kees Jansen
06 51953269
kjansen@verus.nl

Copyright © Verus